

jega, kaj posebnega, kar se imenuje njegov duh, njegovo svojstvo ali lastina njegova, in na to je treba paziti tudi pri jezikovem olikovanji. Drugače p. lika se jezik latinski, drugače nemški — in še celó med slovenskimi drugače poljski, drugače serbski, ruski in slovenski.

Učitelj kot uzor lepega govora v šoli naj si prizadeva, da 1) pozná duh jezika — 2) da ga tudi vselej kaže.

Duh jezika si pridobiš, če rad bereš knjige ali spise v dobrem jeziku pisane, če si potem prizadeneš tudi sam, da govoriš in pišeš tako, kakor zahteva duh jezika. Nam vsem je to težavna reč, zato ker smo se po nemški olikovali in se še sedaj izobražujemo v tujem jeziku.

Treba je tedaj sile t. j. dobre volje, da si prisvojimo lastnijo svoje materne besede.

Tudi slovenske knjige so redko pisane v pravem slovenskem duhu. Dolgo so pisarili slovenščino po nemški — in jo še sedaj govore in pišejo mnogi tudi v narodni šoli v tujem, t. j. v nemškem duhu. V sedanjem veku je to napako zeló poravnal Ravnikar, slovenščino djal na pravo kopito — Kopitar, gotova vodila dajal Vodnik. Varimo se govoriti in pisati tako, da mora človek misliti po nemški, ako hoče razumeti po slovenski. Oglajenega jezika vaditi se je treba tudi po velevah lepoglasja in besedne razlage.

„Mera, vera, staro vino, stari priyatli, stari denarji, to je dobro“, pravi pregovor, tudi sedanje naš jezik biti mora starina t. j. v duhu in značaju naših očakov, akoravno ima obleko po novi šegi. Radi, posebno učitelji spolnujmo, kar nam veleva slavni naš pesnik:

„Jezik očistite peg, opilite gladko mu rujo,
Kar je najetega v njem, dajte sosedu nazaj,
Kinčite ga iz lastne moči in lastnega vira,
Jasno ko struna bo pel, zvonu enako donel —
Pričal vašo modrost na desno, na levo narodom“.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

Odgovor dá v Novicah l. 28. 29. sam pervikrat in zadnjikrat očitno, kateri se glasf tako-le:

29. »Ko ste me v Novicah opominjali, de bi svoj pravopis zapustil in Vašiga v slovoslovje vpeljal, je treba, da me kdo svojeglavnosti ne obdolži, tudi očitno odgovoriti in povedati, de bi to ne bilo prav, in zakaj de ne. Vém, de dobro mislite in želite, de bi bilo Slovincam z edinostjo v pisanji pomagano; tudi jez to serčno želim; ali tega mi ne bote odrekli, de tako reč, ki ima velike nasledke, je treba od vsih strani pogledati in potem soditi, kaj je storiti,

de bo prav. Pa porečete: »edinstvo slabim stvarém moč daje, edinstvu nam je treba«. Res je, de edinstvo veliko velja, pa je tudi gotovo, de se kesá, kdor na tako edinstvo gleda in svojo boljši reč za slabji zaménja; boljši je ločitev kot zgubitev.

Ali bi bilo s tem komu kaj pomagano, ko bi se Vaš pravopis v slovoslovlje vpeljal? Vsak slovoslovec ga že tako zna, če le Vaše Novice enkrat prav pogleda. Taciga slovoslovca pa, Vam stavim, če hočete in kolikor hočete, ni med nami, de bi Vaših Novic, ki nam toliko lepiga in dobriga povedó, še ne bil pogledal. Slovoslovec pervinske in nadelinske sestave slovensčine si prisvoji vsi bo vse navadne besede gladko bral, bodo naj mu pisane po Vaše ali po moje. Pri nenavadnih besedah pa po Vaše pisanih se bo velikrat opotikal, in bodi si Vašiga pravopisa tudi še tako vaju, vendar velikrat ne bo vedil, kako besedo izreči, ker imate v samoglasnikih premalo razločka.

Slovenski jezik hočete v kancelije vpeljati, — prav je to, ali ste pa tudi premislili, kako bote po Svojim pravopisu primke, imena vasí in sosesk in marsiktere druge neznané besede pisali, de jih bote mogli prav brati, de bi jih ljudjé razumeli in se Vam ne smejali? — To je po Vašim pravopisu velikrat celo nemogoče; post. Podpéznik, Pekec, Tévzelj, Zelenévic itd.«

In glasnike posebej razloživši pravi:

»Vse to moj in stari slovanski pravopis na tanjko razloči, po Vašim pravopisu se mora pa ugibati, in če se ne ugane, bo zmota ali pa smeh. G. H. Frejer, ki je imena vasí in sosesk popisoval, ni mogel pri veliko imenih drugač pokazati, kako jih gre izreči, kakor le z mojim pravopisam . . .

V neznanih besedah je sosebno slabim očém težko razločiti Vaš *c* od *e*; v latinskem pisanju zavolj tega razločka devamo kljuko nad *c*, kar se pa tukaj ne smé, sicer bo *č*. Te kljuke nad *č*, *š*, *ž* so tudi zadržavne ali mudivne v hitropisu. Velikrat cele besede z eno potégo ne morete zapisati. Lejte to so ob kratkim pokazane slabosti in pomanjkljivosti Vašiga pravopisa. Zato ga učeni gospodje v časopisu, ki se mu pravi: »Jordans Jahrb. f. d. Lit. Leipzig 1847, V. Jahrg.« imenujejo tačasni (provisorisch) pravopis. V ravno tem časopisu je tudi dokazano in na ravnost receno, de so vse čerke mojiga pravopisa silno potrebne (»sehr nothwendig«).

Kakih pomanjkljivost mojiga pravopisa mi dozdej še nihče ni pokazal. Samo to pravijo, da čerke niso lepe, pa sim vendar že kteriga slišal reči, de so lepši in prijetniši kakor Vaši: *č*, *š*, *ž*. Kar lepoto čerk zadene, je gotovo, de se dajo zlepšati; sej vémo, de tudi latinske čerke niso bile vselej tako lepe kot so zdaj. Čerke starih Slovanov so menj lepe od latinskih, pa vendar pravi izrek vsake besede popolnoma razločno pred očí postavijo; zató pa tudi med Slovani, kteri stare čerke rabijo, ni nikoli taceih preprirov zavolj pravopisa, kakor med temi, kteri so se latinskih čerk prijeli. Sama lepota človeka ne stori zadovoljniga.

Čehi in Poljaki akoravno imajo veliko pisaniga v svojim jeziku, so se že od nekdanj prepirali zavolj pravopisa in njih preprirov še zdaj ni konca. upane pa vendar imamo, de bodo ti prepriro skorej menjali, ker si učeni gospodje prizadevajo, kakor vidimo v zgoraj imenovanim časopisu, tuk pravopis vstanoviti, de se bo mogla vsaka beseda po pravim izreku z njim pisati. Med tem je pa moj pravopis, de se pomanjkljivost Vašiga in Truberjeviga pravopisa z njim nadomesti, in za višji slovoslovsko učenost silno potreben; sicer bi mogli naši sedanji slovoslovci za potrebne razločke v pisanju, kakor so nekdanji storili, kar se iz Kopitarjeve slovnice leta 1808 in tudi iz družiga pisanja vidi, pri ciril-

skim ali pa glagoliskim pravopisu pomoči iskati. Dokler tedaj pravopisa potrebam našiga jezika primérjeniga ne dobimo, je treba, da per svojim dozdanjim ostanem; kadar pa boljši na dan pride, ga bom z veseljem sprejel.

Fr. Metelko.

Na ta Metelkov odgovor je v Novicah l. 31. 32. dr. Bleiweis spregovoril poslednjo „V rečéh slovenskiga pravopisa“, češ, da v taki reči ne veljá to, kar meni in mojim prijatlom dopade, ampak to, kar občinstvo razsodi. V pravopisu pa je občinstvo postavedajavni vladár, kteremu se mora pisavec vклонiti, ako hoče, da bo ljudstvo bralo, kar on piše.

„Napol samoglasniki, ktere g. profesor nár veči prednost svojiga pravopisa čislajo, ločijo že Gorenca od Dolenca, še bolj pa Krajnca od Štajarca itd. — torej nikakor ne morejo vpeljani biti v slovenski pravopis! G. Metelko so Dolenc, torej hočejo, da bi vsi Slovenci po dolenski pisali plesali — to pa brez zamére ne gré . . . Če bi hotli vsaki glas do lasú natanjko zaznamovati, bi tudi z Vašim pravopisam ne mogli izhajati.

Prazne besede so na dalje, de kljuka (✓) nad *s*, *c*, *z* so mudivne — ali ni *h* na strani *s*, *f* in *z* še bolj mudiven? — Kdor po našim *š*, *č*, *ž* piše, si prihrani (po storjeni skušnji) pri 27 natisnjenih polah celo polo; ali ni to prihranitev časa in denarja? — Da se *c* lahko z *e* zameni, damo Latincam razsoditi, ali jim je že kdo očital. — Kar ličnost g. Metelkoviga in Bohoričeviga pravopisa memo našiga zadéne, naj bravci sami iz naslednje predpodebe razsodijo: Z velikimi gospodi ni dobro češinj zobati, je rekel Žabnikar iz Čirčič (natisnjeno v Bohoričici, Metelčici in Gajici).

Ker stariga (Bohoričeviga) pravopisa razun majhne množice Slovencev nobeno drugo slovansko ljudstvo ne piše in tudi nikdar ni pisalo, — ker g. Metelkov pravopis še clo Krajnca od Krajnca, še bolj pa od Štajarca in družih Slovencev loči, naš sedanji pravopis pa nobene ločitve ne dela, in se mu tedaj tudi ni treba pogube bati, zató ker je edín z ilirskim in zlo enak pravopisu drugih Slovanov, kterih bukve in časopisi se bojo zmirej bolj med Slovenci razširjevali — kdor — pravimo — vse to le nekoliko premisli, bo lahko razsodil, kterimu pravopisu prednost gré . . . Kteri pravopis zdej kraljuje na Krajnském, Štajarskim, Koroškim, Terzaškim in Goriškim? v kterim pravopisu se natiskujejo zdaj nar imenitniši knjige?

V stari Bohoričici se zdej nobene druge bukve več ne pišejo, kakor molitvene in pa pratike. — Že v l. 1832 začeti prepír zavoljo Metelkoviga pravopisa se je v l. 1833 tako hudo vžgal, de se je popisala cela knjiga pod nadpisam: „Nuovo discacciamento di lettere inutili, d. i. slovenischer ABC-Krieg, Laibach, 1833.“ — In odtistihmal je zginil g.

Metelkov pravopis iz natisa. Drugači pa je z njegovo slovnico (gramatiko), kateri v kljub overženih čerk radi podamo nevsahnljivi venec slave.

V l. 1843 so jele Novice po malim novi pravopis pisati . . . Zdej se pišejo v novim pravopisu vsi slovenski časopisi brez sneme; knjige Slomšeka itd. (so našeti tedanji pisatelji) . . . Poslednjič še povemo, de je novi pravopis že tudi v slovenskih šolah Primorskiga poglavarstva vpeljan. — Kdor iz tega ne spozná, kaj de je zdej storiti treba: ali se občinstvu udati ali pa sam svoj ostati, temu se bomo zastonj prizadevali sedanje potrebe razjasnovati.

Le ena sama se mora pri nas še zgoditi, de bo enkrat konec vsiga abecedniga besedovanja. In to je, de se ta pravopis po izgledu Primorskiga poglavarstva tudi po vsim Slovenskim v šole vpelje. To pa se mora zgoditi zdej pri osnovi noviga šolstva na Slovenskim, de se ne bo ljudstvu podučenje kradlo, katero zamore iz gori imenovanih in tudi prihodnjih knjig in časopisov uživati . . . Jez sim za tega voljo v velkim deželnim zboru v Ljubljani 7. mal. travna tega leta zbranim stanovam svetoval, de naj položijo to reč ministru na Dunaj, de se ima povsod novi pravopis vpeljati, — in vsi (tudi knez in škof Anton Alojzi, stolni dekan Jerin, vodja bogosl. šol kor. Zupan, vodja normal. šol kor. Novak) so enoglasno poterdili ta naklep (Antrag); torej je tudi njih opravilo skerbeti, de ne bo ta reč nikjer nobenih enostranskih protivnikov našla, ker zdej v tacih rečéh ne veljá več to, kar kaka posamesna glava ali posamesno vredstvo (Behörde) misli, ampak to, kar je glas občinstva. Kaj pa ta glas terja, spričujejo góri dokazane slovenske dela v novim pravopisu očitniši, kakor vse naše besede . . . Novi pravopis polajša tudi poduk v pregibanji glagolov, kadar se *s, z, c* spreminja v *š, ž, č* ali pa nasproti, postavimo: groziti — grožen; nositi — noša — nošen; rečem — reci; strižem — strizi itd.

In tako sklenem ta sostavek s tem zagotovilam, de ne besedice več ne bom od te reči govoril, ker iz celiga serca priterdim resnico g. Hicingerjevih besed: „Raji bi več pisali in dobriga, kakor pa vedno se pričkali za gôle čerke, in se tako zmirej v Abecedarje povračevali“. Ojstro nam jo gosp. Hicinger tudi povedó v sledečim napisu, v katerim nam pokažejo, kaj Vodnik in Čop na unim svetu od nas govorita:

Vodnik :

Dobro hitijo naprej v izobraženju verli Slovenci,
Vedno popravljajo bolj národní svoj pravopis.

Čop :

V tem se je bati samó, de se dost izučili ne bojo,
Ker se vračujejo skoz le v abecedo nazaj!

Ne boj se tega, slavni Čop! Ko si Ti živel, je spala Slovenija, le malo rodoljubov se je poganjalo za mater svojo. Zdej pa je vse živo po Slovenskim, in edinstvo ni več prazna beseda. Po mestih je še sicer premalo narodniga občutka, tolikanj bolj pa živi duh domorodstva po deželi, kteriga nar zvestejši varhi so od nekdanj duhovni gospodje bili!¹⁴

Dr. Bleiweis.

Društvo „Šola“ v Idriji.

Prav obilnega vspeha odbor res nima zaznamovati. Žalibog! pa temu ni odbor kriv. Kakor vsaka nova naredba, tako tudi to društvo nima pri občinstvu še zaupanja, in marsikdo se je muzal temu podvzetju, ter prerokoval, da bode poginil še pred začetkom tega dobrotnega zavoda. Znabiti, da se je kdo iz med onih že radoval nad svojim ojštrim daljgledom, rekši: „Saj sem vedel, da iz tega ne bode kaj“. Da se nad zanesljivostjo svojega vedeževanja ne bode preveč veselil, naj mu bode naslednje sporočilo za povod. Ob enem naj gg. društvenikom in gg. dobrotnikom služi to sporočilo kot poterjilo za njihove doneske.

Društvo šteje 13 pravih udov, in sicer:

	Ud.	Donesek z vpisnino.
1. G. Janez Juvanec, učitelj pri Sv. Vidu . . .	II. verste,	2 gld. — kr.
2. > Jože Čerin, učitelj v Žireh	II. >	3 > — >
3. > Ivan Poženel, učitelj na Uncu	II. >	2 > 50 >
4. > Matija Petrič, > v Planini	I. >	4 > — >
5. > Šim. Punc̄ah, > na Blokah	II. >	3 > — >
6. > Karol Dermelj, > v Postojni	III. >	1 > 50 >
7. > Franc Kenda, > v Semiču	I. >	4 > — >
8. > Franc Lavrič, > pri Št. Kocijanu	III. >	1 > 50 >
9. > Ivan Brezic, > v Leskovcu	II. >	3 > — >
10. > Anton Požar, > v Logatcu	II. >	3 > — >
11. Slav. ljudska šola v Leskovcu	II. >	3 > — >
12. > > > v Žireh	I. >	6 > — >
13. > učiteljsko društvo v Černomlji	I. >	6 > — >
		42 gld. 50 kr.

Podpornih udov je k društvu pristopilo 16.

1. G. Feliks Stegnar, učitelj v Idriji	III. verste,	1 gld. 50 kr.
2. > Janez Lapajne, učitelj v Ljutomeru	III. >	1 > 50 >
3. > Gregor Žerjov, c. k. pristav v Litiji	III. >	1 > 50 >
4. > Štefan Lapajne, tergovec v Idriji	III. >	1 > 50 >
5. > Janez Rupnik, učitelj v Idriji	III. >	1 > 50 >
6. > pl. Konrad Eibesfeld, c. k. dež. namest. v Zgor. Avstr.	II. >	3 > — >
7. > Ivan Irkič, c. k. notar v Kerškem	III. >	1 > 50 >
8. > Anton Aleš, dekan i šolski nadzornik v Semiču	III. >	1 > 50 >

Ne boj se tega, slavni Čop! Ko si Ti živel, je spala Slovenija, le malo rodoljubov se je poganjalo za mater svojo. Zdej pa je vse živo po Slovenskim, in edinstvo ni več prazna beseda. Po mestih je še sicer premalo narodniga občutka, tolikanj bolj pa živi duh domorodstva po deželi, kteriga nar zvestejši varhi so od nekdanj duhovni gospodje bili!¹⁴

Dr. Bleiweis.

Društvo „Šola“ v Idriji.

Prav obilnega vspeha odbor res nima zaznamovati. Žalibog! pa temu ni odbor kriv. Kakor vsaka nova naredba, tako tudi to društvo nima pri občinstvu še zaupanja, in marsikdo se je muzal temu podvzetju, ter prerokoval, da bode poginil še pred začetkom tega dobrotnega zavoda. Znabiti, da se je kdo iz med onih že radoval nad svojim ojštrim daljgledom, rekši: „Saj sem vedel, da iz tega ne bode kaj“. Da se nad zanesljivostjo svojega vedeževanja ne bode preveč veselil, naj mu bode naslednje sporočilo za povod. Ob enem naj gg. društvenikom in gg. dobrotnikom služi to sporočilo kot poterjilo za njihove doneske.

Društvo šteje 13 pravih udov, in sicer:

	Ud.	Donesek z vpisnino.
1. G. Janez Juvanec, učitelj pri Sv. Vidu . . .	II. verste,	2 gld. — kr.
2. > Jože Čerin, učitelj v Žireh	II. >	3 > — >
3. > Ivan Poženel, učitelj na Uncu	II. >	2 > 50 >
4. > Matija Petrič, > v Planini	I. >	4 > — >
5. > Šim. Punc̄ah, > na Blokah	II. >	3 > — >
6. > Karol Dermelj, > v Postojni	III. >	1 > 50 >
7. > Franc Kenda, > v Semiču	I. >	4 > — >
8. > Franc Lavrič, > pri Št. Kocijanu	III. >	1 > 50 >
9. > Ivan Brezic, > v Leskovcu	II. >	3 > — >
10. > Anton Požar, > v Logatcu	II. >	3 > — >
11. Slav. ljudska šola v Leskovcu	II. >	3 > — >
12. > > > v Žireh	I. >	6 > — >
13. > učiteljsko društvo v Černomlji	I. >	6 > — >
		42 gld. 50 kr.

Podpornih udov je k društvu pristopilo 16.

1. G. Feliks Stegnar, učitelj v Idriji	III. verste,	1 gld. 50 kr.
2. > Janez Lapajne, učitelj v Ljutomeru	III. >	1 > 50 >
3. > Gregor Žerjov, c. k. pristav v Litiji	III. >	1 > 50 >
4. > Štefan Lapajne, tergovec v Idriji	III. >	1 > 50 >
5. > Janez Rupnik, učitelj v Idriji	III. >	1 > 50 >
6. > pl. Konrad Eibesfeld, c. k. dež. namest. v Zgor. Avstr.	II. >	3 > — >
7. > Ivan Irkič, c. k. notar v Kerškem	III. >	1 > 50 >
8. > Anton Aleš, dekan i šolski nadzornik v Semiču	III. >	1 > 50 >

		Ud.	Donesek z vpisno no.
9.	G. Iv. Toman, rud. osker. v Missu (Česko)	III. verste,	1 gld. 50 kr.
10.	» Mihael Žolgar, gimn. profesor v Kranji	II. »	3 » — »
11.	» Janez Tomazin, kaplan v Semiču . . .	III. »	1 » 50 »
12.	» Luka Svetec, dež. poslanec v Idriji . .	II. »	2 » — »
13.	» Anton Jeršan, župan na Uncu . . .	III. »	1 » 50 »
14.	» Eduard Polak, dekan, šolski nadzornik v Leskovcu	I. »	6 » — »
15.	» grof Rudolf Chorinski, okrajni poglavar v Kerškem	I. »	6 » — »
16.	» W. Pfeifer, posestnik v Kerškem . . .	I. »	6 » — »
			41 gld. — kr.

Kot dobrotniki so društvu prostovoljne darove naklonili:

1.	Gosp. Feliks Stegnar	18 gld. 50 kr.
2.	» Janez Lapajne	8 » 50 »
3.	» Gregor Žerjov	8 » 50 »
4.	» Štefan Lapajne	8 » 50 »
5.	» Ivan Rupnik	3 » 50 »
6.	» Lavoslav Urbas, c. k. rud. uradnik v pokoji . .	5 » — »
7.	» Baron Konrad Eibesfeld	2 » — »
8.	» Ivan Irkič	2 » — »
9.	» Ivan Toman	— » 50 »
10.	» France Lavrič	— » 50 »
11.	» Luka Hiti, šolski nadzornik v Vipavi	10 » — »
12.	» France vit. Gariboldi, c. k. okr. sodnik v Vipavi	3 » — »
13.	» Jakob Stuhec, c. k. okrajni pristav v Vipavi . .	2 » — »
14.	» Janez Zupanec, c. k. okrajni pristav v Vipavi . .	1 » — »
15.	» Julij Julijani, c. k. sodn. uradnik v Vipavi . . .	1 » — »
16.	» Bogomir Kramar, c. k. sodn. uradnik v Vipavi . .	1 » — »
17.	» Jože Kette, župan v Vipavi	1 » — »
18.	» Dr. Anton Rojic v Vipavi	1 » — »
19.	» Evgen Majar, tergovec v Vipavi	1 » — »
20.	» Franjo Peternel v Vipavi	— » 50 »
21.	» Marka Petrič v Vipavi	— » 50 »
22.	» Andrej Goli, uradnik v Planini	1 » — »
23.	» France Modrijan, uradnik v Planini	1 » — »
24.	Učiteljska razstava v Ljubljani	9 » 95 »
25.	Gosp. Valentin Treven, tergovec v Idriji	— » 70 »
26.	» Dragotin Herrmann, c. k. kontrolor v Idriji . . .	— » 30 »
27.	» Dr. Ljud. Gerbec, c. k. zdravnik v Idriji	— » 40 »
28.	» Josip Stranecki, tergovec v Idriji, je daroval pisaln. orodja 2 gl. 85 kr. vredn. in 3 matične zemljevide.	
29.	Družba sv. Mohora v Celovcu je darovala 61 društv. knjig.	
30.	Gospa Franja Kos je darovala 4 knjige, živali v podobah in 1 Gospodinjstvo in Bučelarčeka.	

Dobrotnih doneskov skupaj v denarji 92 gld. 85 kr.

Od podpornikov 41 » — »

Od pravih udov 42 » 50 »

Vkupni blagajnični stan 176 gld. 85 kr.

Od tega denarja se je za nakupovanje raznega blaga šolskega in za druge potrebe potrosilo do sedaj 157 gld. 35 kr.

Društvena blagajnica ima tedaj še 19 gld. — kr.

Šolskega blagá se je razposlalo med prave družnike ali po želji dobrotnikov ljudskim šolam:

14 telurijev po 3 gld., 34 Kranjskih zemljevidov po 20 kr., 5 Avstrijskih zemljevidov slov. po 12 kr., 10 spregledov sklanj. slov. imen po 10 kr., 100 pisalnih žvezkov za 1 gld. 15 kr., 60 trikotov za risanje po 2 kr., 83 sklenic rudečila za risanje po 4 kr., 8 $\frac{1}{4}$ buk. risalni pikč. papir po 40 kr., 10 buk. pisalnega papirja po 10 kr., 11 $\frac{1}{2}$ buk. podkladkov za pisanje po 30 kr., 90 ročnikov po 3 za 1 kr., 28 ducatov jeklenih peres po 4 kr., 60 pikčastih tablic po 5 kr., 2 duc. čertalnikov po 3 za 1 kr., 60 Kopšičevih risank po 6 kr.

Knjig se je razposlalo:

41 Kranjsko ljudsko šolstvo, spisal Jan. Lapajne, po 20 kr., 280 $\frac{1}{4}$ zemljevidov vojvodine Kranjske, 1 Erstes Rechnen od Močnika 6 kr., 4 Zweites Rechnen od Močnika po 8 kr., 10 Učiteljskih koledarjev po 6 kr., 37 prirodopisnih slik po 8 kr., 1 Matični letopis 80 kr., 1 Vojvodina kranjska 40 kr., 1 Šödlerjeva astronomija in 1 Govekarjev prirodopis za 20 kr.

Vrednost vsega razposlanega blaga znaša brez 34 kranjskih zemljevidov 80 gold. 12 kr., kateri znesek presega za 37 gold. 62 kr. vso vpisnino in letnino pravih udov, izmed katerih so štirji, ki niso še nikakoršnega povernila dobili, ker odboru ni znano s kom bi se jim naj bolje vstreglo. Iz tega je videti, da je društvo res svojemu načelu zvesto rešilo nalogo poleg svojih pravil.

Gosp. Luka Hiti, šolski nadzornik v Vipavi, društveni odbornik, je za svoj in Vipavskih dobrotnikov darove zahteval, da se Vipavske šole podpirajo, zarad tega se mu je šolskega blagá poslalo za 29 gold., če tudi v Vipavi ni nobenega pravega uda, kateri bi smel zahtevati povernila.

Tudi odborniku g. E. Polaku, šolskemu nadzorniku v Kerškem, se je poslalo razun za leskovsko šolo, nekaj blagá še za druge šole, ker je mnogo podpore pridobil „Šoli“.

Razun blagajničnega ostanka 19 gold., ima društvo še naslednje reči pripravljene za razpošiljanje:

56 zemljevidov vojvodine Kranjske, 13 slov. barvanih zemljevidov Avstrije, 3 stenske table, sklanjjava slov. imen, 14 Tomšič. prirodopisnih slik v zlatih okvirih, 5 telurijev, 3 zemljevide Matične: Azija, sev. Amer. in juž. Amer., 1 zbirko raznih risanih izdelkov, 1 majhni računski stroj ruski, 7 bukev pisalnega papirja, 67 mrežastih podkladkov za risanje ali številjenje, 192 podkladkov za verste pri lepopisji, 52 listov stigmografičnega papirja, 48 ročnikov, 64 čertalnikov, 35 lesenih trikotov za

risanji, 72 jeklenih peres, 5 sklenic rudečila, 9 Spomin naše dobe in „Zloga“ (muzik.), 900 nemih zemljev. Avstr., Evrop. iz zal. J. Fuchs-a.

Knjige: 50 Kranjsko ljudsko šolstvo, 50 Močnikovih računic za II. razr. nemških, 7 Učiteljskih koledarjev, 10 Govekarjevih „Prirodopisje“ 1 Slov. Štajar I. snop., 1 Slov. Štajar III. snop., 2 Rudnoslovje, 1 koledar l. 1868, 1 koledar l. 1869, 2 Štirji letni časi, 1 Vojvodstvo kranjsko, 2 Zgodovini slov. naroda, 1 Pokorni-Thierreich, 1 Umni gospodar, 3 Fabiola, 3 Janežičeve večernice XXIII. zvezek, 4 Utopljeni, 3 Umni vinorejec, 3 Poboljšani sosedje, 3 Prilike patra Bonaventura, 3 Māti božja dobrega sveta, 3 Ogljenice, 1 Mohor-koledar l. 1872, 8 Rokopis kraljedvorski, 2 Nauk o gospodinstvu in slov. Bučelarček.

Večernice slovenske: 3 izt. XXIV. zvezka, 3 izt. XVI. zvezka, 3 izt. XV. zvez., 3 izt. XI. zvez., 1 izt. III. zvez., 2 izt. I. i II. zvez. (skupaj).

Živali v podobah: 4 izt. I. dela štirinogate živali, 4 izt. III. del, 1. snopič, ptice, 4 izt. III. dela, 2. snopič, ptice, 1 izt. II. dela štirinogate živali. Vseh knjig skupaj je 159.

Odbor zelo gleda na to, da kolikor je moč, vstreza vsem p. n. gg. družnikom in dobrotnikom, kar se do sedaj ni lahko zgodilo, ker skoraj nikdo ni naznanil niti svojih želj, niti za kateri namen naj se naklonjeno darilo porabi, kar se odboru posebno važno zdí, ker le tako si bode društvo podpornike in dobrotnike ohranilo, če jim je prilika dana, v svojem kraju prepričati se te koristne naprave.

Berž ko ne dobrotniki in podporniki le novce žertvujejo zavoljo tega, ker se nadjajo, da se bode šola v njihovem kraju podpirala. To se tudi zgodi, ako je ona šola družnica; drugače se podpora razdeli na enake dele med vse prave družnike. Ta razmera bi pa imela slab nasledek, ker bi prijatelji „Šole“ enega kraja za koristnejše spoznali, od dobrotnikov nabrane darove izključljivo domači šoli nakloniti.

Vsled tega obrača se odbor do vseh udov in dobrotnikov, naj se v kratkem oglasé, kako naj se vsa imovina, obstoječa v denarju in blagu, družnikom deli, kaj hoté sprejeti? Za gotovino misli odbor nakupiti še šolskega blagá, ki ga nima na razpolaganji; ker pa se ravná cena po velikosti naročila, se ne bode moglo strogo ozirati na jako različne želje posamesnih, ampak na skupno potrebo. Zategadelj naj nam pravi udje več želja naznanijo, kakor se jih bo moglo spolniti.

Zdaj je nam še prijetna dolžnost, p. n. gg. dobrotnikom in podpornikom za milodušno žertev naj iskrenejšo hvalo izreči. Sladka zavest naj jim dobrohotno serce slavi, da še niso nikdar tako potrebnega reveža blagodarili. Da bi milodušnost svojo blagovolili še dalje ohraniti plodnosnemu zavodu, se naj gorečnejše priporoča.

Odbor društva „Šole“ v Idriji o veliki noči 1872.